

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2010.6.30.
COM(2010) 352 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Európa, a világ első számú turisztikai célpontja – az európai turizmus új politikai kerete

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

Európa, a világ első számú turisztikai célpontja – az európai turizmus új politikai kerete

1. BEVEZETÉS

A turizmus jelentős gazdasági ágazat, amely Európában messzemenően pozitív hatással van a gazdaság növekedésére és a foglalkoztatásra. Ezenkívül egyre fontosabb szerepet tölt be az európai polgárok életében, akik növekvő számban indulnak útnak, legyen szó magáncélú vagy szakmai utazásról. A turizmus hatást gyakorol az Európai Unió kulturális és természeti örökségére, a hagyományokra és a kortárs kultúrákra, és kiválóan példázza, mennyire fontos a gazdasági növekedést a fenntartható fejlődés kívánalmaival összhangban, etikai szempontok figyelembevételével megteremteni. A turizmus fontos eszköz továbbá az EU-n kívül élők Európáról alkotott képének megszilárdításához, az európai értékek közvetítéséhez, növeli a több évszázados kulturális kölcsönhatás, nyelvi sokszínűség és alkotókészség eredményeként létrejött európai modell vonzerejét.

Az európai turizmus egy ideje nehéz gazdasági helyzetben van, amit az Eyjafjöll vulkán kitörése tovább súlyosbított. Mindez rámutatott az ágazat sebezhetőségére, ugyanakkor bizonyítást nyert az is, hogy – mivel az európai polgárok nagy jelentőséget tulajdonítanak az utazásnak és a szabadidőnek – a turizmus képes túlélni az ilyen krízishelyzeteket. Az egész világot sújtó, 2008 óta tartó gazdasági és pénzügyi válság szintén jelentős befolyással volt a turisztikai szolgáltatások iránti keresletre. Nemrégiben, 2010 áprilisában és májusában a légi közlekedést vulkáni hamufelhők bénították meg, ami nagymértékben kihatott az európai utazásokra, és jelentős károkat okozott a légitársaságoknak, az utazási irodáknak és az utazásszervezőknek, és maguknak a turistáknak is.

Az ágazatban kialakult kritikus helyzet rávilágított egy sor olyan kihívásra, amellyel az európai turizmusnak szembe kell néznie. E problémák orvoslásához elengedhetetlen, hogy az idegenforgalmi ágazat valamennyi résztvevője összefogjon, és olyan egységes politikai keretben működjön együtt, amely figyelembe veszi az „Európa 2020” stratégiában megfogalmazott új uniós prioritásokat. E prioritások lényege, hogy Európa megőrizze első helyét a világ turisztikai célpontjai között, és képes legyen kiaknázni a területét alkotó térségek gazdagságát és sokszínűségét.

Az Európai Bizottság azzal a céllal készítette ezt a közleményt, hogy szorgalmazza az idegenforgalomhoz kapcsolódó kezdeményezések összehangolt megközelítését, illetve olyan új cselekvési keretet határozzon meg, amely a turizmus versenyképességének növelését szolgálja, és biztosítja, hogy az ágazat képes legyen fenntartható módon fejlődni. E célok elérésére a Bizottság ezért egy sor európai szintű, illetve több országra kiterjedő kezdeményezést javasol, amelyek a legmesszemenőbben kiaknázzák azokat az idegenforgalmi hatásköröket, amelyekkel a Lisszaboni Szerződés az Uniót felruházta.

2. EURÓPAI TURIZMUS: AZ EURÓPAI NÖVEKEDÉS LETISZTULT HATÁSKÖRÖKÖN ALAPULÓ EGYIK KULCSTÉNYEZŐJE

2.1. Növekvő gazdasági jelentőség

Az idegenforgalom olyan ágazat, amely serkentőleg hathat az Unió gazdasági növekedésére és a munkahelyteremtésre, ugyanakkor hozzájárul a fejlődéshez, illetve a gazdasági-társadalmi integrációhoz, különösen a vidéki, a hegyi és a part menti régiókban, a szigeteken, a külső és legkülső régiókban és a felzárkózó régiókban. Az európai idegenforgalmi ágazat¹ mintegy 1,8 millió vállalkozásnak – elsősorban kis- és középvállalkozásoknak – ad munkát; ez a foglalkoztatottak teljes számának körülbelül 5,2 %-át teszi ki (vagyis hozzávetőleg 9,7 millió álláshelyet jelent, melyeket nagy arányban fiatalok töltenek be). Az ágazat az uniós GDP folyamatosan növekvő hányadát, jelenleg több mint 5 %-át termeli ki². Következésképpen az idegenforgalom – a kereskedelem/értékesítés és az építőipar után – a harmadik legnagyobb társadalmi-gazdasági terület az EU-ban. Ha a turizmus GDP-hez való hozzájárulását a kapcsolódó ágazatok³ figyelembe vételével számítjuk ki, az arányszám még a fenténél is jóval magasabb lesz: becslések szerint az idegenforgalom az Európai Unió GDP-jének több mint 10 %-át és az összes munkahely kb. 12 %-át biztosítja. E tekintetben, az elmúlt tíz év alatt tapasztalható tendenciák alapján elmondható, hogy az idegenforgalomban a foglalkoztatottság növekedése szinte mindig erőteljesebb volt, mint a gazdaság többi ágazatában.

Az Európai Unió egyébként továbbra is a világ első számú turisztikai célpontja maradt: 2008-ban 370 millióan érkeztek az EU országaiba külföldi turisták, ami világszinten a turistaforgalom 40 %-át jelentette⁴. Ebből 7,6 millió látogató jött az ún. BRIC-országokból (Brazília, Oroszország, India és Kína); ez a számadat a 2004. évi 4,2 millióval összevetve határozott emelkedést mutat. A turistaforgalom mintegy 266 milliárd eurónyi bevételt eredményezett, melyből 75 milliárd euró az Unión kívülről érkező turistáknak köszönhetően folyt be⁵. Az európai turisták utazásai a becslések szerint 1,4 milliárd EUR bevételt eredményeztek, és 90 %-uk az EU-n belül történt. Az Idegenforgalmi Világszervezet (World Tourism Organisation, WTO) becslései szerint az elkövetkező években valószínűleg jelentősen növekedni fog az Európába irányuló nemzetközi turistaforgalom. Végül az európai turisták azok közé tartoznak, akik a leggyakrabban tesznek látogatást harmadik országokba, és ez sok ország számára igen fontos bevételi forrást jelent. A fentiek igazolják, hogy szükség van az uniós idegenforgalmi politika külső dimenziójának elmélyítésére, egyrészt a harmadik országokból érkező turistaforgalom fenntartása, másrészt az EU-partnerek, különösen a mediterrán országok támogatása céljából.

---

¹ A hagyományos utazási és idegenforgalmi szolgáltatók (szállodák, éttermek, utazási irodák, autókölcsönzők, charter-légitársaságok, turistabuszokat, tengerjáró utasszállító hajókat működtető vállalkozások stb.), amelyek közvetlenül a látogatóknak kínálnak termékeket és szolgáltatásokat.

² Tanulmány az idegenforgalom versenyképességéről az Európai Unióban, 2009. szeptember (lásd: http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/document.cfm?action=display&doc_id=5257&userservice_id=1&request.id=0).

³ Különösen az értékesítés, az építőipar, a közlekedési vállalatok általában (légi, vasúti, tengeri közlekedés, autóbuszjáratok stb.) valamint a kulturális szektor (többek között a kulturális és a kreatív ágazatok).

⁴ Az Idegenforgalmi Világszervezet világturisztikai barométere (World Tourism Barometer), 8. kötet, 2010. január.

⁵ Eurostat, Statisztikák fókuszban (Statistics in Focus), 2009/23. szám (fizetésimérleg-statisztikák).

2.2. A korábban elért eredményeket kiegészítő lépés: a hatáskörök tisztázása a Lisszaboni Szerződésben

Az Európai Bizottság – a tagállamokkal és az ágazatot képviselő szervezetekkel közösen – az elmúlt évek során jelentős erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy lépések történjenek az európai idegenforgalom megszilárdítására és versenyképességének megerősítésére⁶. Ezzel egy időben a Bizottság integrált és magas szintre fejlesztett rendszert hozott létre valamennyi közlekedési eszközre vonatkozóan az utasok és a fogyasztók – köztük a fogyatékkal élők és a csökkent mozgásképességűek – védelmére⁷.

Az évek során az Európai Unió – hangsúlyt fektetve az ágazat versenyképességét meghatározó tényezőkre és figyelembe véve a fenntartható fejlődés követelményeit – lerakta egy uniós szintű idegenforgalmi politika alapjait. A Lisszaboni Szerződés hatályba lépésével elismerést nyert a turizmus jelentősége: az Európai Uniónak azóta hatáskörébe tartozik az e téren történő tagállami tevékenységek támogatása, koordinálása és kiegészítése. Ez kétségtelenül nagy előrelépést jelent, mivel, ahol szükséges, világos szabályokat határoz meg, és lehetővé teszi egy egységes cselekvési keret felállítását.

Ennélfogva – az EUMSZ. 195. cikke értelmében – az Európai Unió hatáskörében áll:

- elősegíteni az ágazatban működő vállalkozások versenyképességét, és e vállalkozások fejlődéséhez kedvező környezetet kialakítani,
- előmozdítani a tagállamok együttműködését, elsősorban a bevált gyakorlatok megosztásával,
- az idegenforgalomra vonatkozóan integrált szemléletmódot fejleszteni ki, amely biztosítja, hogy az ágazat szempontjait más uniós szakpolitikák is figyelembe veszik.

Ez az új jogi keret ténylegesen lehetővé teszi az uniós szinten jelentős hozzáadott értéket teremtő olyan intézkedések végrehajtását, amelyek az adminisztratív terhek csökkentésének problémáját is előtérbe helyezik. Ezen intézkedések az uniós tagállamok egészének turizmusát hivatottak támogatni, mivel – még ha eltérő mértékben is – minden ország érdeke idegenforgalmi potenciáljának fejlesztése.

3. AZ EURÓPAI IDEGENFORGALOM ELŐTT ÁLLÓ KIHÍVÁSOK ÉS LEHETŐSÉGEK

Az európai turizmus nagy kihívások előtt áll, amelyek egyben kiaknázható lehetőségeket is jelentenek. Egyrészt az ágazatnak idomulnia kell az idegenforgalmi keresletet befolyásoló társadalmi változásokhoz, másrészt szembe kell néznie azokkal a korlátokkal, amelyeket jelenlegi szerkezete, sajátosságai, valamint gazdasági és társadalmi környezete kényszerít rá.

Az európai turizmus nemrégiben nehéz gazdasági helyzetbe került, melyet az Eyjafjöll vulkán kitörése is súlyosbított.

Először az egész világot érintő, 2008 óta tartó gazdasági és pénzügyi válság gyakorolt jelentős hatást a turisztikai szolgáltatások iránti keresletre. Bár az európaiak továbbra sem mondtak le

---

⁶ A Bizottság közleménye – A fenntartható és versenyképes európai idegenforgalom menetrendje, COM(2007) 621 végleges; A Bizottság közleménye – Az EU új idegenforgalmi politikája: a partnerség erősítése az európai idegenforgalom területén, COM (2006) 134 végleges.

⁷ http://ec.europa.eu/transport/passengers/index_en.htm

az utazásról, viselkedési formáik a körülményekhez igazodtak, például közelebbi úti célt választottak, csökkentették a tartózkodási időt vagy kevesebb pénzt költöttek a helyszínen⁸. Ennek következtében 2009-ben a turizmus körülbelül 5,6 %-kal esett vissza Európában. Ez az összesített számadat nagy eltéréseket kendőz el: egyes régiókat – főként Kelet-Európát és Észak-Európát – különösen nagy mértékben sújtotta a látogatók számbeli csökkenése; ezeken a területeken a visszaesés a 8 %-ot is elérte. A válság tartós, és a turizmus növekedési kilátásai egyelőre rosszak. Ezért, bár a WTO becslései szerint 2010-től növekedni fog az európai országokba beutazó nemzetközi turisták száma, úgy tűnik, a kontinens lassabban kap majd erőre, mint a világ más részei, például Ázsia.

A helyzetet súlyosbította, hogy a légi közlekedést 2010 áprilisában és májusában vulkáni hamufelhők jelenléte miatt fel kellett függeszteni. Bár a károkat nehéz lenne pontosan meghatározni, egyes becslések szerint a nemzetközi turistaforgalomban több mint 2 millió beutazás hiúsult meg, az utazásszervezőkre pedig közel egymilliárd euró közvetlen költség hárult. A visszaesést a vendéglátóipar és a turizmushoz kapcsolódó más tevékenységek bevétele is megsínylette, amit alig ellensúlyozott az egyes szolgáltatások – például az autóbérlés vagy a taxis személyszállítás – nyeresége. 2010. április 28-án az idegenforgalmi miniszterek és államtitkárok egy, az Európai Bizottság által szervezett videokonferencia keretében tanácskoztak a „vulkánválság” idegenforgalomra gyakorolt hatásáról, melynek során elemezték a járatok felfüggesztésének következményeit, illetve néhány lehetséges cselekvési területet.

Az ágazat kénytelen alkalmazkodni a kialakult helyzet következtében fennálló új korlátokhoz. Európában jelenleg valójában több tényező is befolyással van az idegenforgalom fejlődésére.

Mint minden gazdasági ágazatnak, az idegenforgalomnak is szembe kell néznie az egyre szorosabb nemzetközi versennyel, és azzal, hogy a feltörekvő és fejlődő országok növekvő számban vonzzák a turistákat. Ahhoz, hogy megállhassa helyét a versenyben, Európának fenntartható és jó minőségű idegenforgalmi kínálatot kell biztosítani, hangsúlyozva komparatív előnyeit, köztük elsősorban a tájak sokszínűségét és a kivételes kulturális gazdagságot⁹. El kell mélyítenie továbbá az együttműködést azokkal az országokkal, melyek lakosaiból az életszínvonal-növekedéssel együtt fokozatosan európai úti célokat választó turisták válhatnak.

Az idegenforgalom számára komoly kihívást jelent az Európában tapasztalható demográfiai átalakulás, illetve abból következően a turisták viselkedésében és elvárásaiban megmutatkozó változás is. A fent említett változások gyors alkalmazkodásra kényszerítik az ágazatot, amely csak így őrizheti meg versenyképességét. Különösen fontos, hogy a 65 év fölötti személyek száma 2020-ra várhatóan elérje majd a lakosság 20 %-át. E népességcsoport tagjai, akik egyszerre rendelkeznek vásárlóerővel és szabadidővel, nagyon fontos piacot jelenthetnek az ágazat számára, amelynek azonban alkalmazkodnia kell, hogy meg tudja felelni e sajátos csoport elvárásainak. Hasonlóképpen figyelmet kell fordítani a növekvő számú (nemrégiben 127 millió főre becsült) csökkent mozgásképességű utazók fogadására: különleges szükségleteiket be kell építeni az idegenforgalom kínálatába.

---

⁸ Európában 2009-ben a nemzetközi turistaforgalom körülbelül 5,6 %-kal esett vissza, de egyes régiókban, főképp Kelet- és Észak-Európában a szám adatok 8 %-os csökkenést mutatnak. (Az Idegenforgalmi Világszervezet világturisztikai barométere (World Tourism Barometer), 8. kötet, 2010. január).

⁹ Az UNESCO által a világörökségbe felvett 800 helyszínből 300 az EU-ban található.

Az idegenforgalmi politikának más strukturális kihívásokat is teljes mértékben magába kell építenie. Következésképpen a turisztikai kínálatnak mostantól figyelembe kell vennie az éghajlatváltozásból fakadó korlátozó tényezőket – köztük a vízkészletek és energiaforrások szűkösségét, a biológiai sokféleség veszélyeztetettségét vagy a kulturális örökségre a tömeges turizmus miatt háruló kockázatokat. Az idegenforgalmi vállalkozásoknak csökkenteniük kell az üvegházhatású gázok kibocsátását, valamint aszályveszély esetén az ivóvízfogyasztást, és törekedniük kell arra, hogy minimális hatást gyakoroljanak a környezetre.

Az elkövetkező években az európai éghajlat változásai az utazási modellek strukturális átalakulását idézhetik elő, és befolyással lehetnek egyes turisztikai célpontokra. Az európai hegyvidékek hótakarójának megfogyatkozása ráadásul a téli turizmus visszaeséséhez vezethet. Ezzel egy időben a tengerszint emelkedése miatt átalakulhat a partvidékek idegenforgalma. Európának csakúgy, mint a tagállamoknak olyan idegenforgalmi politikát kell folytatniuk, amely maradéktalanul figyelembe veszi a fent felsorolt strukturális változásokat, és egyrészt a strukturális munkanélküliség enyhítésére szolgáló intézkedések alkalmazásával, másrészt az idegenforgalmi vonatkozású befektetések hatékony elosztásával reagál azokra.

Az információs és kommunikációs technológiák (IKT) fejlődése és a fogyasztók körében egyre elterjedtebb használatuk szintén gyökeresen átalakította a turisztikai ágazat és annak ügyfélköre közötti kapcsolatot. Az IKT-szolgáltatások ismeretének, hozzáférhetőségének és felhasználásának szintjét értékelő különböző érintett szereplőkről bebizonyosodott, hogy ezeket a technológiákat alapkompenciájuk, méretük és a turisztikai láncban egymáshoz képest elfoglalt helyük függvényében különböző módokon használják fel.

A szektor vállalkozásai, és főként a kkv-k nem mindig képesek mindig gyorsan alkalmazkodni a fent említett kihívások és lehetőségek egészéhez, tekintve korlátozott anyagi forrásaikat és alkalmazottaik képzettségbeli hiányosságait.

Végül mindehhez hozzáadódnak az idegenforgalmi ágazat sajátosságaiból fakadó speciális kihívások. Ezek a kihívások egyrészt a fogyasztási modelleket – köztük elsősorban a szezonális megoszlást és a turisztikai célú helyváltoztatást –, másrészt a termelési modelleket, azaz az értéktermelési láncot és a turisztikai úti célokat érintik. Jelenleg az idegenforgalmi kereslet erősen a júliusra és az augusztusra összpontosul. A szezonális nem csupán a bevételek beáramlására van hatással: következményeképpen a fennálló infrastruktúrák és az alkalmazotti munkaerő kihasználtsága sem lehet optimális.

4. NAGYRATÓRÓ CÉLKITŰZÉSEK EGY ÚJ CSELEKVÉSI KERET LÉTREHOZÁSÁHOZ

Az európai turizmusnak, bár a válság és a korlátozó tényezők egyre nagyobb súllyal nehezednek rá, tovább kell fejlődnie. Ezért minden szinten törekedni kell az alkalmazkodásra. Az Európai Uniónak ki kell vennie a részét ebből a törekvésből, és elszánt politikai lépéseket kell szorgalmaznia a növekedés felgyorsítására, valamint a turisztikai vonzerejének fokozásához szükséges feltételek megteremtésére.

A Lisszaboni Szerződésnek megfelelően az európai idegenforgalmi politika elsődleges célja az, hogy serkentse az ágazat versenyképességét, miközben szem előtt tartja, hogy hosszú távon a versenyképesség szorosan függ a fejlődés fenntartható jellegével. Ez a célkitűzés egyértelműen kapcsolódik az „Európa 2020” című új uniós gazdasági stratégiához, elsősorban pedig az „Iparpolitika a globalizáció korában” elnevezésű kiemelt kezdeményezéshez. A turizmus ezenfelül hozzájárulhat más kiemelt kezdeményezésekhez is, köztük az „Innovatív

Unió”, az „Európai digitális menetrend”¹⁰ és az „Új készségek és munkahelyek menetrendje” címet viselő programokhoz. Egy aktívabb, a szerződésben garantált szabadságok teljes körű gyakorlásán alapuló idegenforgalmi politika kidolgozása jelentős lendületet adhat az egységes piacnak.

Az európai cselekvési keret elsősorban az európai idegenforgalom felvirágoztatását szolgálja. Ugyanakkor feladata az is, hogy szociális jellegű, illetve a területi kohézióval, a természeti és kulturális örökség védelmével és kiaknázásával kapcsolatos kérdésekre is választ adjon. Lehetővé kellene tennie ezentúl, hogy az ágazat ellenállóbbá váljon az éghajlatváltozás hatásaival szemben, és jobban tudja enyhíteni az idegenforgalom terén felmerülő strukturális változásokat. A turizmus közvetetten erősíti az európai polgárság érzését azáltal, hogy túllépve a nyelvi, kulturális vagy hagyománybeli különbségeken, elősegíti a polgárok közötti kapcsolatok és cserék létrejöttét. Mindehhez az is fontos, hogy az európai polgárok ismerjék jogaikat, és ki is tudják használni az e jogok biztosította előnyöket, amikor az Európai Unión belül vagy kívül utaznak, és ugyanolyan könnyedén tudják érvényesíteni európai polgári jogaikat, mint saját országukban. A Bizottság megoldásokat fog javasolni az európai polgárok számára a külföldi turisztikai szolgáltatások igénybevételekor leggyakrabban felmerülő akadályok leghatékonyabb kiküszöbölésére.

A Tanács spanyol elnökségének kezdeményezésére a turizmus témájában 2010. április 15-én rendezett, informális miniszteri találkozóon elismerték a nagyratörő célokat kitűző európai politikára irányuló követelmények indokoltságát. Az európai idegenforgalomról 2010. április 14-én Madridban tartott magas szintű konferenciát követő informális miniszteri találkozó – az európai turizmus „rendkívüli haditanácsa” – határozott előrelépést jelentett a téren, hogy az Unió és valamennyi tagállam elkötelezze magát egy versenyképes, fenntartható, modern és társadalmi felelősséggel működő idegenforgalmi ágazat iránt. Az uniós miniszterek csatlakoztak tehát a „madridi nyilatkozathoz”, amely egy rendezett, stabil európai idegenforgalmi politika megvalósításához tartalmaz ajánlásokat, hangsúlyozza, mennyire fontos az ágazat fenntartható versenyképességének megerősítése, elismeri, hogy az uniós intézkedések az általa teremtett hozzáadott értékkel a turizmus hasznára válnak, és integrált idegenforgalmi megközelítése révén eredményesen egészíti ki a tagállami fellépést.

A fenti célkitűzések elérése érdekében az idegenforgalom fellendítésére szolgáló intézkedéseket az alábbi négy cselekvési tengely köré lehet csoportosítani:

- (1) az idegenforgalmi ágazat versenyképességének ösztönzése Európában;
- (2) fenntartható, felelősségteljes és minőségi idegenforgalom kialakításának elősegítése;
- (3) Európa, mint fenntartható és minőségi úti célokat kínáló régió arculatának ápolása és ismertségének növelése;
- (4) az EU szakpolitikáiban rejlő és pénzügyi eszközeiből adódó lehetőségek maximális kiaknázása a turizmus fejlesztésére.

A turizmusra vonatkozó új cselekvési keretet, melynek gerincét ez a négy tengely alkotja, a Bizottság a tagállamokkal és az ágazat legfontosabb szereplőivel folytatott szoros együttműködésben kívánja végrehajtani.

---

¹⁰ A Bizottság közleménye – Az európai digitális menetrend, COM(2010) 245.

5. AZ ÚJ CSELEKVÉSI KERET A KIHÍVÁSOK FÉNYÉBEN

Az Európai Bizottságnak – a fent megfogalmazott célkitűzések fényében és a Lisszaboni Szerződés által bevezetett új intézményi keret teljes körű figyelembe vételével – meggyőződése, hogy lehetőség nyílik európai szintű vagy több országra kiterjedő intézkedések végrehajtására a szerződésben meghatározott szubszidiaritás elvének és a tagállamok idegenforgalmat érintő hatásköreinek tiszteletben tartása mellett.

5.1. Az idegenforgalmi ágazat versenyképességének ösztönzése Európában

Az európai idegenforgalom versenyképességének javítása alapvető feltétele annak, hogy az ágazat dinamikus és fenntartható növekedése stabilabbá váljon. Ennek eléréséhez fejleszteni kell az idegenforgalmon belüli innovációt, a turizmus minden területén javítani kell a kínálat minőségét, fejleszteni kell az ágazatban dolgozók szakmai kompetenciáit, törekedni kell a kereslet szezonálisából fakadó problémák orvoslására, sokszínűbbé kell tenni az idegenforgalmi kínálatot, és végül elő kell segíteni a turizmussal kapcsolatos statisztikai adatok és elemzések javulását. Az idegenforgalmi ágazat jelentős szerepet tölthet be a vállalkozói tevékenység fejlesztésében, mivel az idegenforgalmi vállalkozások túlnyomó többsége kis- és középvállalkozás (kkv). Ezenfelül a kézművesség, a művészeti tevékenységek és a turizmus között olyan lényeges szinergiák léteznek, amelyek hozzájárulhatnak a kulturális örökség megőrzéséhez és a helyi gazdaságok fejlődéséhez.

Az idegenforgalmi kínálat diverzifikációjának elősegítése

Az Európai Unió hozzájárulhat a kínálat diverzifikációjához azáltal, hogy a tematikus idegenforgalmi termékek felértékelésével ösztönzi az Európán belüli idegenforgalmat. A transznacionális szinergiák ténylegesen hatékonyabb népszerűsítő tevékenységet tesznek lehetővé, valamint elősegítik, hogy a turisztikai információk könnyebben és nagyobb számban jussanak el a nagyközönséghez. Kiterjedhetnek a sokszínű európai örökség teljes egészére, azaz a kulturális örökségre (ideértve a kulturális útvonalakat), a kortárs kulturális alkotásokra, a természetvédelmi területekre, a wellness- és az egészségügyi turizmusra (ideértve a termálfürdőket), az oktatási turizmusra, a borászati és a gasztronómiai turizmusra, a történelmi, a sport- és a vallási turizmusra, az agroturizmusra, a falusi turizmusra, valamint a tengeri és a tenger alatti kulturális örökségre, illetve egy régió ipari örökségére vagy gazdasági szerkezetére alapuló turizmusra.

A fentiek megvalósítására a Bizottság már kezdeményezett egy együttműködést az Európai Tanáccsal, melynek célja a kulturális turizmus hatásának hatékonyabb értékelése és az azzal kapcsolatos tájékoztatás javítása. Más, határokon átnyúló kezdeményezések is indultak az utóbbi években, ilyenek például az európai kerékpárutak vagy olyan zarándokútvonalak, mint a Via Francigena vagy a compostelai Szent Jakab-út. A Bizottság úgy véli, hogy az elismertség és a nemzeteken átnyúló jelleget garantáló európai legitimitás sok ilyen kezdeményezés hasznára válhat. Az európai küldetés elismerése valószínűleg ugyanolyan dinamizmusokat indítana be, mint a nagysikerű „Európa Kulturális Fővárosai” kezdeményezés esetében, amely az éves rendszerességgel megvalósított, ambiciózus és nagy vonzerővel bíró, európai szintű kulturális programok révén katalizátorként hat a helyi fejlődésre és idegenforgalomra¹¹. Ez érvényes lehet a „Natura 2000” hálózatban részt vevő, Európa területének több mint 17 %-át alkotó, turisztikai vonzerővel bíró régiókra is,

---

¹¹ Az 1995–2004 közötti időszakban a cím viselésének évében a szóban forgó városokban átlagosan 12 %-kal emelkedett a vendégéjszakák száma az előző évhez képest.

amennyiben biztosított, hogy érvényesülnek az érintett természeti környezet megőrzésére vonatkozó elvek.

TERVEZETT INTÉZKEDÉSEK:

- (1) Egységes stratégia létrehozása a turisztikai kínálat különböző módokon való népszerűsítésére, valamint Európa közös örökségének előtérbe helyezése elsősorban az európai örökség cím és más kezdeményezések, köztük az Európai Örökség Napjai és az Európai Unió Kulturális Öröksége díj révén.
- (2) Annak ösztönzése, hogy az idegenforgalmi stratégiák integrálják a természeti örökséget, amely szintén részesülhet majd a védjegyrendszerek bevezetésére irányuló kezdeményezések biztosította előnyökből.

Az innováció fejlesztése az idegenforgalmi ágazatban

Az innováció és az új tájékoztatási technológiák meghatározóvá váltak az ágazat versenyképessége és a hozzá kapcsolódó többi ágazattal való csere megerősítése szempontjából. Figyelemfelkeltő és partnerségi kezdeményezésekkel, valamint a különböző nemzeti és európai programok megfelelő alkalmazásával ösztönözni kellene, hogy az idegenforgalom terén működő állami és magánszereplők, köztük elsősorban a kkv-k nagyobb hangsúlyt fektessenek e technológiák használatára. Elengedhetetlen továbbá, hogy az információs társadalom eszközei és szolgáltatásai gyorsabban épüljenek be az idegenforgalom egészébe, ezen belül elsősorban a kkv-k által folytatott turisztikai tevékenységekbe, és a turizmus különböző szereplői könnyebben férhessenek hozzá a megfelelő pénzügyi eszközökhöz.

TERVEZETT INTÉZKEDÉSEK: :

- (3) A Bizottság az érintett felek számára „IKT és turizmus” címen platformot indít, melynek célja, hogy az idegenforgalmi ágazat és a turisztikai vállalkozások könnyebben alkalmazkodjanak az új információs technológiák piacának változásaihoz, és növeljék versenyképességüket, miközben a lehető legnagyobb mértékben kihasználják a két ágazat közötti lehetséges szinergiákat.
- (4) A Bizottság közleményt fog kibocsátani a belső piacon zajló elektronikus kereskedelemről, melyben értékeli az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv végrehajtását. A közlemény készítésekor a Bizottság ebben a vonatkozásban is meg fogja vizsgálni, milyen lehetőség van az idegenforgalmi ágazat integrációjának felerősítésére.

A szakképzettségi szint javítása

A turisztikai tevékenységek modernizálása mellett fokozni kellene a szektorban dolgozók szakismereteinek javítására irányuló erőfeszítéseket is, elsősorban annak érdekében, hogy az említett munkavállalók könnyebben tudjanak alkalmazkodni az új technológiákhoz és az új piaci elvárásokhoz (például az egészségügyi és a wellness-turizmus esetében), és növekedjen mobilitásuk. Ebben az értelemben az említett erőfeszítések az „Európa 2020” stratégia, azon belül pedig elsősorban az „Új készségek és munkahelyek menetrendje” című kiemelt kezdeményezés keretébe illeszkednének be.

TERVEZETT INTÉZKEDÉSEK:

- (5) Az idegenforgalmi ágazatban dolgozók képzésének támogatása érdekében a Bizottság erőfeszítéseket tesz majd az Európai Unió különböző programjai által biztosított lehetőségek – köztük a Leonardo vagy a versenyképességi és innovációs keretprogram „Erasmus – Ifjú vállalkozók” vagy „E-ismeretek az innováció elősegítéséhez” című részprogramok – népszerűsítésére.

Az idegenforgalmi szezon meghosszabbításának támogatása

A fennálló idegenforgalmi infrastruktúrák és az alkalmazotti munkaerő holt szezonban történő jobb kihasználása lehetővé tenné a vállalkozások számára, hogy javítsák infrastruktúráik kihasználtságát, növeljék termelékenységüket, és stabilabb, motiváltabb munkaerővel rendelkezzenek. Az első lépés ez irányban már megtörtént a CALYPSO¹² elnevezésű kezdeményezés bevezetésével, amely lehetővé tette a tagállamokban létező bevált gyakorlati megoldások összegzését.

TERVEZETT INTÉZKEDÉSEK:

- (6) Olyan mechanizmus elősegítése, amely tagállamok közötti¹³, önkéntes alapon történő idegenforgalmi cseréket biztosít, és lehetővé teszi a holt szezonban történő utazást elsősorban egyes kulcsfontosságú csoportok – köztük a fiatalok, az idősek, a csökkent mozgásképességűek és az alacsony jövedelmű családok – számára.
- (7) Önkéntes alapú online információcsere kifejlesztése az iskolai szünetek tagállamok közötti hatékonyabb összehangolásáért, a tagállami kulturális hagyományok tiszteletben tartásával.

Az idegenforgalommal kapcsolatos társadalmi-gazdasági tudásbázis megszilárdítása

Az ágazat versenyképességének megerősítése érdekében a Bizottság úgy véli, alapvetően fontos olyan európai szintű tudásbázissal rendelkezni, amely a turizmusról, illetve annak környezetvédelemmel fenntartott kapcsolatairól tartalmaz tájékoztatást. Ebben a tekintetben fontos lépést jelent az idegenforgalomra vonatkozó statisztikai információgyűjtésről szóló 95/57/EK irányelv jelenleg folyó felülvizsgálata, amely hangsúlyt fektet az európai turizmus fejlődésére és a fogyasztók igényeire.

---

¹² A CALYPSO olyan előkészítő intézkedés, amelyet az Európai Parlament 2008-ban, három éves időtartamra fogadott el azzal a céllal, hogy a program – bizottsági ösztönzés révén – támogassa az állam és magánszektor, valamint a szociális gazdaság közötti partnerségeket. Az intézkedés elsősorban az általa támogatott négy célcsoport (fiatalok, idősek, csökkent mozgásképességűek és alacsony jövedelmű családok) tagjai számára segít elő olyan szezonon kívüli cserelehetőségeket, amelyek legalább két tagállam vagy tagjelölt ország között jönnek létre.

¹³ A létező bevált gyakorlati megoldások –főként az Ibér-félszigetről származó tapasztalatok – azt mutatják, hogy az állami szféra finanszírozhat ilyen típusú mechanizmusokat, mivel a befektetés megtérül (minden elköltött euró több mint 1,5 eurót hoz), ha figyelembe vesszük a munkahelyteremtésből fakadó előnyöket, a magánszektor számára megnyíló további lehetőségeket és a tevékenységek növekedése nyomán befolyó adótöbbletet. A fent említett előnyök pozitív hatása a kiindulási országra is kiterjed.

Ugyanakkor ezen túlmutatóan is támogatni kell a tagállamok, az úti célok, az ágazat képviselői, illetve a magán- és az állami szereplők közötti európai szintű együttműködést az ágazatra vonatkozó statisztikák és elemzések konszolidálása céljából. A Bizottság továbbra is meg kívánja őrizni az európai szintű statisztikai tevékenység koordinálásának (az Eurostat keretében végrehajtott) feladatát, azonban úgy véli, hogy a fent említett együttműködés érdekében fontos kifejleszteni olyan tudáshálózatokat, amelyek a kutatóintézetek, egyetemek, állami és magán-megfigyelőközpontok közötti kapcsolatot biztosítják, szoros együttműködésben a regionális és nemzeti hatóságokkal, a nemzeti turistairodákkal, a statisztikai intézetekkel és más szereplőkkel. Az idegenforgalom területén szükséges a kutatás európai szintű összehangolása és fejlesztése ahhoz, hogy integráltabb megközelítés és nagyobb szinergiák jöhessenek létre. A stratégia lényeges alkotórészét képezi továbbá az európai és nemzetközi szervezetekkel, köztük az OECD-vel és az Idegenforgalmi Világszervezettel folytatott együttműködés.

TERVEZETT INTÉZKEDÉSEK:

- (8) A Bizottság „A fogyasztói piacok eredménytáblája” címen, éves rendszerességgel közleményt készít, melynek keretében biztosítani fogja a piac felügyeletét, és felméri az európai fogyasztók elégedettségét a különböző idegenforgalmi szolgáltatásokkal (közlekedés, helyszín, elszállásolás, utazások, vakáció és szervezett utazás) kapcsolatban.
- (9) A Bizottság rövid távon kísérleti projektet fog végrehajtani a célból, hogy hálózatot hozzon létre a kutatóintézetek, az egyetemek, az állami és magán-megfigyelőközpontok, a regionális és nemzeti hatóságok és a nemzeti idegenforgalmi irodák között.
- (10) A Bizottság középtávon a fent említett kísérleti projekt eredményeire építve „virtuális idegenforgalmi megfigyelőközpontot” létesít, melynek feladata, hogy támogassa és hálózaton belül összehangolja a különböző nemzeti kutatóintézetek kutatási tevékenységeit, valamint európai szintű, társadalmi-gazdasági vonatkozású turisztikai adatokat bocsásson rendelkezésre.

5.2. Egy fenntartható, felelős és minőségi idegenforgalom kialakításának elősegítése

Az idegenforgalom versenyképessége nagymértékben kötődik annak fenntartható jellegéhez, mivel a turisztikai célpontok minősége erősen függ természeti és kulturális környezetüktől, valamint helyi társadalmi beágyazottságuktól. Az idegenforgalom fenntartható jellegének számos összetevője van: a természeti erőforrások felelős felhasználása, az idegenforgalmi tevékenységek környezeti hatásának figyelembevétele (pl. hulladéktermelés, a vizekre, a talajra valamint a biodiverzitásra kifejtett negatív hatás stb.), megújuló energiaforrások alkalmazása, kulturálisörökség-védelem, a turisztikai célpontok természeti és kulturális integritásának megőrzése, az ágazatban teremtett munkahelyek minősége és tartóssága, a helyi gazdasági hatások és nem utolsósorban a vendégfogadás minősége. Ezen elvek nagyban tükröződnek a nemzeti és regionális idegenforgalmi stratégiákban, noha konkrét megvalósításuk még kívánnivalót hagy maga után.

A Bizottság több eszközzel is próbálta uniós szinten támogatni a környezetbarát vállalkozásvezetést, például az uniós ökocímke vagy a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer (EMAS) bevezetésével. Mindemellett az idegenforgalmi vállalkozások Európa szerte meglehetősen eltérő választ adtak a fenntarthatóság kapcsán felmerülő,

aggasztó kérdésekre. A Bizottság ezenfelül a tagállamok rendelkezésére bocsátott olyan dokumentumokat is, amelyek segítséget nyújtanak az európai környezetvédelmi jogszabályok gyakorlati alkalmazásában mind az egyedi projektek, mind pedig a stratégiai tervek szintjén¹⁴.

Ebben az összefüggésben a Bizottság a versenyképes és fenntartható európai idegenforgalmi régiók hálózatával (NECSTouR) és a kiemelt európai úti célok (EDEN) hálózatával közösen indított kezdeményezésre támaszkodhat majd egy olyan indikátorrendszer kidolgozásához, amely a turisztikai célpontok fenntartható irányítását teszi majd lehetővé. E gyakorlatot ki kell bővíteni azon európai turisztikai célpontok felértékelése érdekében, amelyek hatékony eszközökkel támogatják az idegenforgalom fenntarthatóságát. Ebben központi jelentősége van azon kezdeményezések támogatásának, amelyek az erőforrások (energia, víz, nyersanyagok stb.) felelős kezelését biztosítják, valamint optimális feltételeket teremtenek a szolgáltatások és a biztonság terén, különösen az idős emberek és a csökkent mozgásképességű személyek fogadását tekintve.

TERVEZETT INTÉZKEDÉSEK:

- (11) Indikátorrendszer kialakítása a turisztikai célpontok fenntartható kezelésére a *NECSTouR* és EDEN hálózatok alapján. Ezen indikátorrendszer alapján a Bizottság egy külön címkét fog kidolgozni a turisztikai célpontok népszerűsítésére.
- (12) Figyelemfelhívó kampányok szervezése az európai turisták tájékoztatására az úti célok kiválasztásáról, a közlekedési módokról, a helyiekkel való kapcsolattartásról, valamint a gyermekek és a nők kizsákmányolása elleni küzdelemlről.
- (13) Egy, a meglévő tagállami tapasztalatokon nyugvó „Minőségi turizmus” védjegy létrehozása, melynek szerepe, amely a turisztikai termékek terén a fogyasztók bizalmának és biztonságának növelésére, valamint olyan idegenforgalmi szakemberek jutalmazására szolgál, akik következetes és hozzáértő módon törekszenek az idegenforgalmi szolgáltatások minőségének javítására és az ügyfelek elégedettségére.
- (14) Az éghajlatváltozás idegenforgalomból eredő kockázatainak könnyebb azonosítása, a veszteséges befektetések elkerülése valamint a turisztikai kínálat bővítésének feltérképezése érdekében.
- (15) Javaslat egy, a fenntartható és felelős idegenforgalomról szóló chartára, valamint egy, a chartában lefektetett értékeket tiszteletben tartó idegenforgalmi vállalkozásokat és úti célokat kitüntető európai díj létrehozása.
- (16) Javaslat egy, a fenntartható tengerparti és tengeri idegenforgalomra irányuló stratégiára
- (17) Új együttműködések kialakítása és a meglévők megerősítése az Európai Unió és főbb feltörekvő országok (Kína, Oroszország, India, Brazília) valamint a földközi-tengeri térség országai között a fenntartható és felelős idegenforgalmi fejlesztési modellek megerősítése és a gyakorlatban bevált legjobb megoldások megosztása érdekében.

¹⁴ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm.

5.3. Európa, mint fenntartható és minőségi úti célokat kínáló régió arculatának ápolása és ismertségének növelése

Az európai idegenforgalom versenyképessége nagyban függ attól, milyen kép él az emberekben Európáról, és hogy minőségi úti célokat kínáló régióként tekintik-e¹⁵. Az egész világra kiterjedő verseny intenzitását szemlélve, továbbá számolva azon harmadik országokkal, amelyek lehetséges kiindulópontjai lehetnek az Európába irányuló turizmusnak, központi jelentőségű azon intézkedések sikeres végrehajtása, amelyek új lökést adhatnak az Európát célzó idegenforgalmi keresletnek. Az Európai Turisztikai Bizottság (CET) által kezelt és az Európai Bizottság támogatásával 2006-ban beindított www.visiteurope.com internetes portál egy igen fontos kezdeményezés Európa harmadik országokban történő népszerűsítéséhez.

Ugyanakkor továbbra is ápolni kell Európa arculatát és javítani kell fenntartható és minőségi úti célokat kínáló régióként való megítélését. Az európai úti célok fokozott vonzereje és ismertsége jelentős pozitív gazdasági hatással lehet, ami az Európán kívülről érkező turisták számának növelésével valamint az európaiak saját kontinensükre irányuló utazások iránti fokozott érdeklődésével érhető el.

Az európai idegenforgalmi kínálat közös megjelenítésének javítása érdekében a Bizottság úgy látja, hogy Európa arculatát az uniós tagállamok és gazdasági ágazatok közös kezdeményezései útján kell népszerűsíteni a világpiacra, kiemelt célcsoportként a következő harmadik országokban: Egyesült Államok, Japán, Kína, Oroszország, India és Brazília.

E célból több, kiaknázásra váró cselekvési lehetőség is kínálkozik arra, hogy a különböző, európai vagy akár több nemzetet érintő, tematikus idegenforgalmi termékeket a legfontosabb idegenforgalmi szakkiállításokon megjelenítsék, ezzel kiemelt ismertséget szerezzenek nekik, valamint fokozott figyelmet irányítsanak a nagy kulturális és sporteseményekre, mint pl. az „Európa Kulturális Fővárosa” címhez kapcsolódó rendezvénysorozatra, az „Európai Örökség Napjaira”, az olimpiai játékokra vagy világhiállításokra, amelyek szintén mozgatórugói lehetnek az európai turizmus élénkítésének.

TERVEZETT INTÉZKEDÉSEK:

- (18) Együttműködés a tagállamokkal egy európai turisztikai védjegy kialakításában, amely kiegészítheti a nemzeti és regionális szintű népszerűsítő intézkedéseket, és megkülönböztető jelzésként kiemelheti az európai úti célokat a többi nemzetközi úti cél közül.
- (19) A www.visiteurope.com internetes portál népszerűsítése, Európa mint fenntartható és minőségi úti célokat egységesítő régió vonzerejének – főként a feltörekvő országok körében történő – növelése érdekében.
- (20) Közös népszerűsítő tevékenységek nagy nemzetközi eseményeken vagy a legfontosabb idegenforgalmi szakkiállításokon.
- (21) Az Európai Unió nemzetközi szervezetekben – nevezetesen az Idegenforgalmi

¹⁵ Tanulmány az idegenforgalom versenyképességéről az Európai Unióban, 2009. szeptember (lásd: http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/document.cfm?action=display&doc_id=5257&userservice_id=1&request.id=0).

5.4. Az uniós politikai és pénzügyi eszközök lehető leghatékonyabb kihasználása az idegenforgalom fejlesztése érdekében

Az idegenforgalmi politika jellegét tekintve átfogó, több terület keresztmetszetében áll. Több más európai politika is közvetlen vagy közvetett hatással van rá. Ez különösképpen is igaz a közlekedéspolitikára (fenntartható mobilitás, az utasok jogai és biztonsága, a közlekedés minősége), a versenypolitikára (vállalkozás-összefonódások, különösen az internetes idegenforgalmi kínálat terén, a vertikális integráció, valamint az állami támogatások), a belső piaci politikára (a letelepedés és a szolgáltatásnyújtás szabadsága az idegenforgalom terén, a szolgáltatások minőségének javítása, az elektronikus kereskedelem fejlesztése), az adópolitikára (a belső piac zökkenőmentes működésének adó jellegű akadályai, az ágazati vállalatokkal, pl. utazási irodákkal szembeni adóügyi elbánás, adókedvezmények), a fogyasztóvédelmi politikára (szerződéskötésből adódó jogok, tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok, távértékesítés), a környezetvédelmi politikára, a foglalkoztatási és oktatáspolitikára, a kultúrpolitikára, és nem utolsósorban a regionális fejlesztési és vidékfejlesztési politikára.

A Bizottság eltökélt szándéka, hogy különböző politikai intézkedéseibe jobban bevonja a turizmus tárgy körét, és gondoskodni fog arról, hogy a hatályos jogszabályok megfelelő alkalmazásával kiaknázzhatóvá váljon az ágazatban rejlő versenyképességi potenciál. Fokozott erőfeszítéseket fog tenni a különböző politikai területek közötti koordináció megerősítésére, hogy a politikai intézkedések meghozatalakor és végrehajtásakor teljes körűen figyelembe tudja venni az idegenforgalmi ágazat érdekeit és szükségleteit.

Ami a belső piacot illeti, az idegenforgalmi ágazatnak ezentúl teljes mértékben hasznosítania kellene a szolgáltatások európai piacának integrációjából fakadó előnyöket. A belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv révén lehetővé válik majd, hogy az idegenforgalmi ágazatban működő szolgáltatókra vonatkozó eljárások jelentős mértékben egyszerűsödjenek, és megszűnjön számos olyan jogi és adminisztratív akadály, amely eddig e szolgáltatókat korlátozta abban, hogy az uniós tagállamok különböző piacaira bejussanak.

A Bizottság elismeri a gazdasági fejlődés szempontjából katalizátorszerepet betöltő tengeri és part menti turizmus kiemelkedő jelentőségét, és az EU integrált tengerpolitikájának keretében intézkedéseket tervez végrehajtani e terület fejlődésének elősegítésére. Az idegenforgalom irányába elmozduló gazdasági diverzifikációt számos olyan part menti övezet tekinti prioritásnak, amelyben a – főként a halászathoz és a hajógyártáshoz kötődő – gazdasági tevékenységek hanyatlása a bevételek csökkenését és a munkanélküliség emelkedését eredményezte. Az ilyen diverzifikációt – helyi fejlesztési stratégiák keretében – az Európai Halászati Alap (EHA) támogatja. Ezenfelül a Bizottság megvizsgálja azt is, hogyan lehet a hajó- és jachtágazatban rejlő potenciált a szigetek, a part menti régiók és a tengeri övezetek gazdasági növekedése érdekében kiaknázni.

A turisztikai ágazat szempontjából szintén nagy jelentőséggel bíró tényező az EU vidékfejlesztési politikája. Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) révén a Bizottságnak többek között módja nyílik támogatni a falusi turizmussal foglalkozó

vállalkozások indítását, az agroturizmus fejlesztését és népszerűsítését, valamint a vidéki területek – köztük a hegyvidékek – kulturális és természeti örökségének kiaknázását.

A jelenlegi programozási időszakban a Bizottság továbbra is gondoskodik arról, hogy az idegenforgalom ügyét közösségi támogatási eszközök és programok alkalmazásával mozdítsa elő. A fent említett támogatási eszközök közül a különböző európai strukturális alapok (ERFA, ESZA), az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA), az Európai Halászati Alap (EHA), valamint a kutatási és fejlesztési keretprogram továbbra is biztosíthatják majd konkrét projektek finanszírozását. A turizmus szempontjából nagy jelentőséggel bíró kezdeményezések sorában végül meg kell említeni a versenyképességi és innovációs keretprogramot, amely 2008 óta európai hálózatok létrehozásának támogatásával tesz az idegenforgalom versenyképességének és fenntarthatóságának elősegítéséért. A 2013-at követő időszakban annak függvényében fog eldőlni, hogy milyen lehetőségek nyílnak a különböző európai uniós alapokból az idegenforgalom támogatására, illetve a területen már létező előkészítő intézkedések megszilárdítására, hogy az uniós tevékenységek prioritásaira milyen, a költségvetési korlátokra figyelemmel megállapított iránymutatások vonatkoznak majd.

Az európai turizmus fontos vívmánya a légi utasok és a vasúton utazók jogainak fejlődése, ami annak köszönhető, hogy jogi keret jött létre az utazás során nehézségekkel szembesülő turisták védelmére. A Bizottság célja hasonló jogokkal felruházni a tengeren közlekedő, illetve busszal utazó turistákat is. A szervezett utazási formákról szóló irányelv jelenlegi felülvizsgálata szintén pozitív tényezőként segíti majd elő, hogy a fogyasztókban erősödjön a turisztikai ágazat iránti bizalom. Ezenfelül a Bizottság továbbra is szoros együttműködést folytat a tagállamokkal, az idegenforgalmi ágazattal, az ágazaton belüli szervezetekkel és érintett felekkel a szálláshelyek biztonsági körülményei – köztük a tűzkockázati szempontok – javítása érdekében.

A Bizottság egyébként, tudván, hogy a turizmus (ideértve az EU-n kívülről érkező idegenforgalmat is) Európa szempontjából növekvő jelentőséggel bír, tanulmányozza majd a vízum- és a külső határátlépésre vonatkozó politikák keretében rendelkezésre álló lehetőségeket és eszközöket, hogy ezáltal lehetővé váljon azok optimális kihasználása.

Annak érdekében, hogy az európai turizmus továbbra is versenyképes és fenntartható módon fejlődhessen, az „Európa 2020” című stratégiával és a Lisszaboni Szerződéssel összhangban a Bizottság megvizsgálja majd, milyen eszközökkel fokozhatók az európai idegenforgalom érdekében történő támogatási és koordinációs tevékenységek.

6. KÖVETKEZTETÉSEK

Az európai idegenforgalmi politikának új lendületre van szüksége. Mivel olyan kihívásokkal kell szembenéznie, amelyek konkrét megoldásokat és alkalmazkodásra való törekvést tesznek szükségessé, fontos, hogy az európai turisztikai ágazat szereplői képesek legyenek erejük egyesítésére és arra, hogy olyan rendezett, szilárd politikai keretben működjenek együtt, amely figyelembe veszi az új uniós prioritásokat. Ez a közlemény – az idegenforgalmat érintően az Unióra ruházott új hatásköröket is figyelembe véve – nagyratörő célokat kitűző keretet határoz meg annak érdekében, hogy az európai turizmusból versenyképes, modern, fenntartható és felelősségteljes ágazat váljon. A Bizottság több konkrét kezdeményezést tervez azzal a céllal, hogy eszközöket biztosítson az európai turizmus számára az alkalmazkodáshoz és fejlődéshez. Ezek a tagállami szakpolitikákat kiegészítő

kezdeményezések az erőfeszítések összehangolását szolgálják azáltal, hogy meghatározzák a valós európai hozzáadott értéket teremtő intézkedéseket. E stratégia sikere attól függ majd, hogy az érintett felek mennyire elkötelezettek, és képesek lesznek-e együttműködni a stratégia végrehajtásában.

A Bizottság a jövőben is törekszik arra, hogy rendszeres, gyors és átlátható legyen az a véleménycsere, amelyet a turizmust érintő kezdeményezésekkel kapcsolatban a tagállamokkal és az idegenforgalmi ágazattal folytat. Ennek megvalósításában elsősorban az idegenforgalmi tanácsadó bizottságra támaszkodik majd. Ez az állami hatóságok számára lehetővé teszi, hogy rendszeres tájékoztatást nyújtsanak a különböző nemzeti és regionális szintű szereplőknek a Bizottság kezdeményezéseiről.

A konszolidált keret létrehozása csak az első lépés. A Bizottság ezért a 2010 novemberében sorra kerülő Európai Idegenforgalmi Fórum megrendezéséig tovább foglalkozik az idegenforgalmi kezdeményezések kérdésével. A fórum alkalmat jelenthet arra, hogy a Bizottság a tagállamokkal, valamint az európai turizmus állami és magánszereplőivel részletesebb cselekvési tervet vitasson meg. Ezt követően, középtávon elkészíti a stratégia sikerét értékelő mérleget, amely a további fejlődés alapjául szolgál majd.